

KÜRESELLEŞMENİN TÜRKİYE'DEKİ COĞRAFYA EĞİTİMİNE GETİRİLERİ

Dr. Rüştü İlgar
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
ilgar@mail.com

Özet

Son yıllarda sık sık duyduğumuz küreselleşme kavramı, özellikle 1980 sonrası dönemde, ülkemizde olduğu gibi birçok ülkenin gündemine yerleşmiş ve son yılların anahtar sözcüğü olmuştur. Yeryüzünde yaşayan insanlar dünyadaki bu hızlı değişim ve gelişime uyum sağlamak zorunlu olmaktadır. Küreselleşmenin, ekonomik açıdan serbest pazar ekonomisine geçilen, iletişim bakımından ise hızla gelişen teknolojilerin yer aldığı, dünya siyasetinde hızlı etkileşimlerin getirdiği yeni düzeni ve sistemleri, ülkemiz Coğrafya eğitimini de kaçınılmaz olarak etkilemiştir. Bu çalışmada ayrıntılı olarak küreselleşmenin Coğrafya eğitimine etkileri incelenmiş, sonuç kısmında ise önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Küreselleşme, Coğrafya, Eğitim, Yenileşme, Bilgi.

BENEFIT FROM GLOBALIZATION UPON GEOGRAPHY EDUCATION IN TURKEY

Abstract

Globalization, frequently hearing this concept in recent years, it has been key word of recent years and especially since 1980's, not only it has been on our county's agenda but also heaps of countries. People who live on the earth have to keep in step with this fast development and change. Globalization, from economic way, passing to free market economy, from mobility way, taking part in fast technological development, new systems and regulations brought by fast integrations in world diplomacy, globalization is inevitably effected Geography education in Turkey. In this study, the influence of globalization on Geography education is examined in detail and in conclusion there are recommendations given.

Keywords: Globalization, Geography, Education, Modernism, Knowledge

GİRİŞ

Küreselleşen dünyada bilgiyi üretenlerin ve kullananların gücü her zaman elinde bulunduracağı bir gerçektir. Çünkü bilgi güçtür ve küresel dünyada bilginin güç olduğu artık bir gerçek haline gelmiştir. Bu nedenle, bilginin doğasına ilişkin bakış açısının değişmesi, bireyi değişime zorlamaktadır. Bu gün okulların da en büyük sorunlarından biri, mevcut kültürel değerleri yeni kuşaklara aktarırken kültürel dünyanın gerektirdiği bilgi, beceri, değer ve tutumlara sahip bireyler yetiştirmektir. Küreselleşmenin ilk ve önemli özelliklerinden biri de özel sektörün ön plana çıkmasıdır. Bu durum eğitimin özelleştirilmesinde de kendisini hissettirir. Ancak globalleşme ile birlikte özellikle de yüksek öğrenime ayrılan ödenek dünya genelinde gittikçe azalmaktadır. Yüksek öğrenimin maliyeti sistem tarafından ödenmediğinden öğrenciler bilgi toplumunda yer edinebilmek için aldıkları hizmetin karşılığını bir müşteri gibi ödemek zorundadırlar (Oktik, 2002).

Küreselleşme dünyayı öyle ya da böyle değiştirmektedir. Bu durumda yapılması gereken küreselleşmeyi anlamaktır. Yoksa meydana gelen değişimler ile birçok sorun ortaya çıkabilir. Küreselleşme ABD, AB ülkeleri ve Japonya tarafından uygulanmakta ve diğer ülkelere dayatılmaktadır (İlgar ve Güleç, 2003).

Küreselleşmeye her ne kadar bazı görüşler sadece ekonomik boyutu olan bir olgu olarak yaklaşılsalar da, kültürel

olarak da önemli bir dönüşümü ifade etmektedir. Özellikle yeni teknolojilerin kullanımıyla yeni kültürel kodlar tüm dünyaya rahatlıkla yayılmaktadır. Bu türden bir yapının getireceği, dünya çapında kendine özgü bir düzene sahiptir. “Gündelik tecrübe ve pratikleri dönüştüren yeni kültürel üretim ve yeniden üretim tekniklerinin ortaya çıkışının vurgulanması (Feathersone, 1996) olarak tanımlanabilecek küresel kültürel dönüşüm, küreselleşmenin boyutlarının anlaşılmasında önemli bir sacayağını oluşturmaktadır.

Yaşanan hızlı değişim süreci beraberinde yeni kavramlar ve olgular getirmiştir. Bu yeni kavramlardan biri bilgi çağı veya bilgi toplumdur. Bu anlayışla, eğitimde ezberciliğin içi boşaltılmış, ezbercilik anlamsız ve faydasız bir uğraş haline gelmiştir. Bilgi toplumunda birey, bilim dünyasının verilerini anlamak, yorumlamak, yenilerini ortaya koymak, problem çözme yeteneğini kazanmak durumundadır. Yani öğrenmeyi öğrenmelidir. Bilim ve teknolojideki değişimler insan yaşamını ve insanın yetiştirilmesi süreci olan eğitimi etkilemektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel birçok koşulun etkisi altında kalan eğitim sistemleri değişikliklerle karşı karşıyadır. Nüfus artışı, toplumların yükselen istek düzeyleri ve demokratizasyon genellikle tüm ulusları ilgilendiren ortak sorunlardır (Debesse ve Mialaret, 1974).

Eğitimin küreselleşmesi denince genellikle eğitim yöntem, süreç ve yönetiminde gelişmiş ülkelerle entegrasyon olarak anlaşılmaktadır. Ancak eğitimde bu entegrasyon süreci, küreselleşmenin getirdiği sorunların çözümü için yeterli değildir. Eğitim, sadece küreselleşmeye uyum ya da entegre sorunu için değil, aynı zamanda küreselleşmenin yarattığı sorunları aşmak için bir araçtır. Eğitim küreselleşmeyi yenen insan tipini yetiştirecektir. Toplumların ve bireylerin, küreselleşmenin doğuracağı sonuçlara karşılık önlem alabilecek ve değişimlerden yarar sağlayabilecek özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, oluşabilecek gelişmeleri önceden sezinyip değişimlere ayak uydurmasını bilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bireyleri yetiştirecek, eğitim kurumlarıdır. Küreselleşmenin eğitim sistemlerinde büyük değişimlere yol açtığı ve açacağı bellidir. Ancak, bu değişimlerden hiç biri, ülkeleri ve toplumları gelişmiş, daha küreselleşmiş ülkelere entegre etmek için yeterli gerekçeler oluşturamaz.

Küreselleşme sürecinin öğretmeni de bu nitelikteki bireyi yetiştirmede yetkin ve bu özelliklere paralel donanımlarla yüklü olmalıdır. Öğretmenlerin, değişik kültürlere sahip, sosyal yönden zayıf öğrencilerin öğrenmelerini gerçekleştirebilen; mevcut çatışmalarını barışçıl yollarla çözebilen, birbirinin kişiliklerine ve kültürlerine saygı duyan ve toplumsal sorumluluk taşıyan yurttaşlar olmalarına yardım etmeleri önemlidir. Eğitim konusunda klasik yaklaşımların etkisini giderek yitirmeye başladığını söylemek mümkündür. Değişik kültürel ve sosyal ortamlardan gelen öğrencilerin yaşamlarına duyarlılık gösteren, eğitimin sürekliliğine, yani yaşam boyu eğitim olgusuna inanan, işbirliğine ve grupla çalışmaya yatkın ve öğrenmeyi derin kişisel bir etkinlik olarak gören bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak modellerin uygulanmasına gereksinim vardır (Yurdabakan, 2002).

KÜRESELLEŞMENİN EĞİTİMSEL SONUÇLARI

Eğitim küreselleşmenin de etkisiyle özellikle şu noktalarda yeni şekillenmeler içine girmektedir:

Küreselleşmenin gerektirdiği insan tipi

Bilgiyi yorumlayabilen insan tipi: Küreselleşme de bilgiyi kullanan insan ön plana çıkmıştır. Dünya tek pazar haline gelmiş ve bilginin maliyetinin düşmüştür. Böylece herkes ona kolayca ulaştığı için bilgiye sahip olma değil, onu yorumlama önem kazanmıştır. Küreselleşme ile eğitim anlayışlarının, yapılanmalarının ve uygulamalarının büyük değişimlere uğramasının ne kadar kaçınılmaz olduğu çok açıktır. Bu değişimler sonucunda artık insanın bağımsız bir birey olma gerekliliği her dönemden daha çok ön plana çıkmıştır. Geleceğin toplum yapılarında sorun çözen, araştıran, güçlü birey anlayışı ön plana çıkacaktır. Bu nedenle böyle bir insan tipini yetiştirmek eğitim sistemlerinin önündeki önemli bir sorundur. Güçlü birey yetiştirme amacı, örgün eğitim olduğu kadar yetişkin eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Güçlü bireyin yetişmesi yetişkinlik dönemindeki insanlar için de önemli bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyacın karşılanması, hayat boyu sürer; hayat boyu eğitim kavram ve uygulamalarını gerektirir. Eğitimin meşrulaştırıcı gücü ise toplumsal sistemin en iyi işlerliği için optimal katkı sunmasıdır. Bunun bir yolu, sistem tarafından istenen uzmanların yetiştirilmesi, millî devletlerin dünya rekabetinde mevzi kazanmasının sağlanması şeklindedir. İkincisi de sistemin gerektirdiği becerilerin, yani elitlerin değil uygun oyuncuların yaratılmasıdır (Lyotard, 1994). Yerel özellikleri dünyaya uydurabilen insan tipinin oluşması: Küresel

sistemin değerleri için yerel ve küresel nitelik önerilebilir. Küresel toplum hem yerel özelliklerini korumalı hem de küresel değerlere sahip olmalıdır. Küresel boyutta sorumluluk üstlenen, aynı zamanda da yerel boyutta da sorumluluk üstlenen bireyler olmalıdır.

Küreselleşme sürecinin öğretmeni de bu nitelikteki bireyi yetiştirmede yetkin ve bu özelliklere paralel donanımlarla yüklü olmalıdır. Öğretmenlerin, değişik kültürlerle sahip, sosyal yönden zayıf öğrencilerin öğrenmelerini gerçekleştirebilen; mevcut çatışmalarını barışçıl yollarla çözebilen, birbirinin kişiliklerine ve kültürlerine saygı duyan ve toplumsal sorumluluk taşıyan yurttaşlar olmalarına yardım etmeleri önemlidir. Eğitim konusunda klasik yaklaşımların etkisini giderek yitirmeye başladığını söylemek mümkündür. Değişik kültürel ve sosyal ortamlardan gelen öğrencilerin yaşamlarına duyarlılık gösteren, eğitimin sürekliliğine, yani yaşam boyu eğitim olgusuna inanan, işbirliğine ve grupla çalışmaya yatkın ve öğrenmeyi derin kişisel bir etkinlik olarak gören bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak modellerin uygulanmasına gereksinim vardır (Akçay, 2003).

Eğitim Sistemlerinin yapılarındaki değişimler

Yetişkin eğitimi yaygınlaşması: Küreselleşme ile birlikte eğitim tüm dünyada yaşam boyu sürmektedir. Bireylerin hızla değişen bilgi toplumuna katılımı, yeni bilgi, beceri, yaşam boyu öğrenme ve eskisine göre daha nitelikli olmayla gerçekleşebilir. Eğitimsel eksiklerden kaynaklanan eşitsizliklerin giderilmesi, hayat boyu eğitim ve sürekli öğrenme yollarının uygulanması ile mümkündür. Sürekli öğrenme, ülke kurum ve kuruluşlar için rekabette avantajın temel anahtarı olacaktır. Tüm örgütler sürekli öğrenme yollarını uygulamalıdır. Refah artışı ve toplumda eğitim talebinin artması ile eğitim giderek ortaöğretim düzeyinde yaygınlaşmakta, öğretim süreleri uzamakla, ancak bilgi ve teknolojide sağlanan gelişmeler giderek bu eğitim düzeylerini de işlevsizleştirmektedir. Bu yönelimler küreselleşmede özellikle yetişkin eğitiminin önem kazanmasını da beraberinde getirmiştir. Yetişkinlerin eğitim anlayış, yapılanma ve uygulamalarındaki büyük değişimlere uyum sağlaması, bir çocuk ya da gençten çok daha zordur. Yetişkinin elinde en azından daha kısa zaman vardır. Deyim yerindeyse küreselleşme yetişkinleri hazırlıksız yakalamıştır. Çocukların ise yeni değişimlere uyum sağlayabilmesi çok daha kolaydır (Akçay, 2003).

Rekabetçi eğitimin ortaya çıkması: Çağımızın gerekleri bireyleri güçlü ve donanımlı olmaya itmektir. Acımasız uluslar üstü rekabet koşulları bunu gerektirmektedir. Böyle büyük ve derin rekabeti tamamlamayı ve başarmayı sağlayacak olan da küresel eğitimidir. Küresel eğitim istenirse de rekabetçi özellikli bir yapıya sahip olmak durumundadır. Rekabetçi bir eğitimin en başta sahip olması gereken yapısal özellik ise esnekliktir. Bu esneklik sayesinde değişimlere hızla uyum ve rekabette üstün olmak mümkündür.

Bireyselleşme ve kitleselleşmenin bir arada olması: Bir başka değişim de eğitim sistemlerinin bireyselleşme ve kitleselleşme süreçlerini birlikte başarmak durumunda kalmalarıdır. Küreselleşme ile mücadele edebilen sorun çözme becerisine sahip, güçlü birey tipi bireysel eğitim uygulamalarına ağırlık vermeyi gerektirirken, tüm dünyadaki gerek ülkeler arasında gerekse ülkeler içinde yaygın bir sorun haline alan eğitimsel eşitsizlik sorunları da kitlesel eğitim seferberliklerini gerektirmektedir. Eğitim sistemleri bir taraftan bireylerin tek karakter olarak kendi kendine gelişmesine izin verir ve yönlendirirken, diğer taraftan da dünya kültürünü düzenli olarak oluşturmayı hedefleyen bir yapı ve anlayışta olmalıdırlar.

Üniversite eğitimi küresel eğitimde ön plana çıkarmaktadır. Eğitim düzeyini arttırmak isteyen bireylerin sayısının hızla artması ve yaş gruplarının sadece gençleri değil tüm kesimleri kapsayacak şekilde değişmesi, üniversitelerin küresel gereklerle donatılmasını ve yapısını bu niteliklere göre değiştirmesini gerekli kılmaktadır. Üniversiteler sadece gençlere değil her yaş grubuna hizmet verecek şekilde yapılanmalıdırlar.

Eğitim yöntemlerindeki değişimler

Öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel olarak öğrenmek, takım halinde ve örgüt olarak öğrenmek eğitimin başat öğeleri olarak kabul edilmektedir. Unesco Eğitim Komisyonu bunlara “birlikte öğrenmek” ilkesini de eklemiştir. Eğitimde küreselleşmede dört ilkedden bahsedilmektedir. Bu ilkeler; öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel öğrenmek ve birlikte yaşamayı öğrenmektir (Doğan, 2002).

Disiplinler arası ilişkilendirme: Eğitimde küresel yaklaşım bütüncüdür. Disiplinler arası araştırma yaklaşımları küreselleşen eğitimin yöntemlerindedir. Yeni müfredat programında ara disiplinlere büyük yer verilmiştir.

Takım çalışması: Küresel eğitimin bir diğer yöntemi takım çalışmalarıdır. Takım çalışmaları, bireylerin tartışmayı, uzlaşmayı, ikna etmeyi grupta iletişim becerisini geliştiren ve bunlara bağlı olarak yönetim becerilerini geliştirmelerini destekleyen, cesaretlendiren yöntemidir.

Teknoloji ile verimli bireysel öğrenme: Bir diğer küresel eğitim yaklaşımı da bilgi teknolojilerini kullanarak daha verimli bireysel öğrenme yöntemlerini geliştirmektir. Böylelikle bireysel iletişim için bireyleri yüreklendirir ve onların küresel iletişim ve iş fırsatlarını kullanma olanaklarını geliştirir. Küresel rekabeti karşılayacak, ona hazır ve gerekli bireysel donanımlara sahip bireyler yetiştirme küresel eğitimin yöntemidir. Küreselleşme büyük bir değişimdir. Bu büyük değişim beraberinde eğitimde de değişimleri zorlar. Eğitim anlayış ve yaklaşımları ile yöntemleri de değişmek zorundadır. İş dünyasında yapılan araştırma ve gözlemler, iş arama durumunda olan genç bireylerin yeni bilgi ve becerileri öğrenme beceri ve kapasitesinin düşüklüğü, girişimcilik ve risk üstlenilme gibi özelliklerin eksik olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu eksiklikler, eğitim anlayışında ve yöntemlerinde büyük bir değişimi zorunlu kılmaktadır.

Yetersiz eğitime engel olmak: Küresel eğitim anlayış ve yöntemlerinin bir diğer olumlu katkısı da değişim için gerekli fikirlerin, felsefe ve politikaların uygulanmaları için destekleyici bir mekanizma niteliğinde olmasıdır. Böylelikle bu politikaların uygulanma olasılığı da artmaktadır. Eğitimsel yetersizliklerin yoksullukla açık ilişkisini ortaya koymaktadır. Yetersiz eğitim düzeyini yükseltmek için yapılan her türlü girişim yoksullukla yapılan mücadele anlamına gelmektedir. Özellikle cinsiyet, kır-kent ve bölgesel eğitim eşitsizlikleri beraberinde yoksullukları da getirmektedir. Eğitimsel eşitsizliklerin ve yetersiz eğitim görünümlerinin ortaya koyduğu durumun adı "eğitimsel yoksunluk" tur.

Türkiye’de eğitimsel yoksunluk göstergeleri UNICEF’in açıkladığı istatistiklere göre Türkiye’de okuryazarlık oranı erkeklerde % 94’ iken bayanlarda % 77 düzeyinde kalmaktadır. Yaş gruplarına göre okumaz-yazmazlık durumuna bakıldığında kendisini daha fazla göstermektedir. 2000 yılı Birleşmiş Milletler verilerine göre 15–24 yaşları arasındaki erkeklerde okumaz-yazmazlık oranı % 3,4’iken bayanlarda % 11,6 gibi yüksek bir oran sergilemektedir. Aynı durum 25 yaş ve üstü için de görülmektedir. Birleşmiş Milletler verilerine göre 25 yaş ve üstündeki erkeklerin okuryazar olamama oranı % 13,1’iken bayanlarda % 40,6 gibi yüksek bir düzeydedir. Yine Birleşmiş Milletler verilerine göre 15 yaş ve üstü okur-yazar olmama oranlarının gelecekte erkeklerde %6,6 bayanlarda % 23,5 düzeyine inmesi beklenmektedir (UNFPA.2002).

Küreselleşen dünyada eğitiminin gelecekteki özellikleri

1. Bireyselleştirilmiş öğrenme: Öğretim sürecinin her öğrencinin bireysel öğrenme ihtiyaç ve yeteneklerini karşılayacak şekilde kişiselleştirilmesi.
2. İnsancıllaştırılmış öğrenme: Öğrenmeyi nasıl öğrenebileceği ve kullanabileceği ve kendisi ve çevresi üzerinde nasıl hâkimiyet kazanacağını bilişsel bilgi işleme becerileri kadar kişiler arası iletişim ve değer açıklama becerilerini öğrenmesi.
3. Meslek eğitimi: Öğrencileri hayata ve mesleğe hazırlamak için onlara birinci elden iş yaşantısı sağlama (Çalık, T.-Sezgin, F.2005).

KÜRESELLEŞME VE COĞRAFYA EĞİTİMİ

Dünya’da Coğrafya Eğitimine Küreselleşmenin Etkisi

Coğrafya, bir yaşam biçimidir. İnsanlar yaşayabilmek ve yaşam düzeyleri yükseltmek için çeşitli bilgilere ihtiyaç duyarlar. Coğrafya; problem çözme, problemin nedenleri tanımlama, yeni oluşabilecek durumlar karşısında bilgi edinme ve transfer etme gibi akli beceriler kazandırır. Coğrafya bilgisi iyi olan meslek sahibi bir insan, kendine inanır ve kendinin farkındadır ve yaşam boyu öğrenme modellenmesi içinde 21. yüzyıla kendini hazır hisseder. Yaşamımızın her anında çevresel etkileri hissediyoruz. Doğal kaynakların varlığı veya eksikliği, iklim değişiklikleri, bulaşıcı hastalıkların tehdidi çevresel etkiler üzerine ilgiyi giderek arttırmaktadır. Böylece küresel dünyanın kurallarıyla karşı karşıya kalmaya başlanmıştır. Ekonomik, kültürel ve çevresel güçler yaşamımızı küresel olarak biçimlendirirken, coğrafi bilgi de küresel bir ürün gibi dünya çapında gezmeye başlamıştır. Özellikle internet bunda çok etkilidir.

Dünyada ulusal coğrafya müfredat programlarında, araştırmayı, iletişimi ve sosyal becerileri geliştiren

düzenlemelere gidilmiştir. Coğrafya konularının probleme dayalı olması savunulmuştur. Bu amaçla; çevre kirliliği, sürdürülebilir kaynakların gelişimi ve yönetimi, küresel ekonomik aktiviteler, cinsiyet eşitliği, çok kültürlülük, teknolojiye bağlı değişimler gibi bir çok probleme vurgu yapılmıştır (Ertürk ve Girgin, 2005).

Dünya çapında ülkeler ulusal coğrafya programlarına bir takım standartlar getirmişlerdir.

1. Dünyada coğrafya müfredat programlarında öğrencinin kazanacağı davranış ve değerler: ulusal kültür, sosyal adalet, ekolojik sürdürülebilirlik, demokratik süreçler, inançlar ve ahlaki değerler ile yaşam boyu öğrenmedir.
2. Dünyada coğrafya müfredat programında kazandırılmak istenen beceriler ise: bilginin elde edilmesi, bir araştırma sürecinde kullanılması, sosyal ve kentsel katılımdır.

Türkiye’de Coğrafya Müfredat Programı

Ülkemiz eğitim sisteminin küreselleşen dünyaya uyum sağlaması için müfredat programlarında sürekli değişiklikler yapmıştır. Bunlardan biride kredili sistemdir. 09.7.1992 tarihli Talim Terbiye Kurulu’nun kararıyla 1995’e kadar olan dönemde Millî Eğitim Bakanlığı’na eğitim programı değişmiş ve “Ders Geçme ve Kredi Sistemi” denilen yeni bir eğitim modeli uygulanmaya başlanmıştır. Yeni model ilk yıl olanakları elverişli okullarda pilot uygulaması yapılmış ve 1992–1993 öğretim yılından başlayarak genel ve mesleki-teknik bütün orta öğretim kurumlarına yaygınlaştırılmıştır. Aslında çağdaş bir sistem olan bu yöntem AB ülkelerinde başarıyla uygulanmaktadır. Ancak ülkemizde bölgeler arası gelişmişlik farkları ve okullar arası donanım farkları nedeniyle tam olarak uygulanmamıştır. Görüldüğü üzere coğrafya öğretim programlarında yapılan düzenlemeler köklü bir değişim ve yenilik getirmemekle birlikte bazı konuların eklenip bazılarının da çıkarılmasına rağmen programlar birbirinin benzeri nitelikler taşımaktadır. İçinde bulunulan çağın özellikleri, değişen şartlar, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler programlara yansıtılamamıştır.

AB İle Entegrasyon Etkileşimi

Küresel eğitim anlayış ve yöntemlerinin bir diğer olumlu katkısı da değişim için gerekli fikirlerin, felsefe ve politikaların uygulanmaları için destekleyici bir mekanizma niteliğinde olmasıdır. Böylelikle bu politikaların uygulanma olasılığı da artmaktadır (Çelik, ve Gömleksiz, 2000). Bugün Avrupa Birliği’nin temel eğitim programları vardır. Bunlar Sokrates, Comenius, Gençlik (Youth), Linguistiktir. AB bu programlara 1995’te bir Avrupa kimliği oluşturmak, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak ve eğitimi yaşam boyu sürdürebilmek amacıyla başlamıştır. Sokrates eğitimi; Avrupa halkının bilgi ve eğitim düzeylerini arttırarak hızla değişen yaşam koşullarına daha rahat uyum sağlamayı, ülkeler arası kültür alışverişini arttırmayı amaçlar. Bu program her tür eğitim alanını içerir ve Comenius ve Erasmus olarak ikiye ayrılır. Comenius programı eğitimin ilk aşamasını içine alan kreş, ilk öğretim, orta öğretim dahil mesleki ve teknik eğitim alanlarını kapsar. Erasmus programı ise yüksek öğretim alanında iş birliği ve karşılıklı öğrenci değişimini konu alan bir öğrenci programıdır. Gençlik programı da değişik ülke ve kültürlerden 15–25 yaş gençleri bir araya getiren değişim programıdır. Irkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı verilmekte olan mücadeleyi destekleyen, girişimciliği teşvik eden her düzeyde eşitliği sağlayan bir programdır.

Çok kültürlü başarı için; değişik kültürlerde tecrübe fırsatı, dış ülkelerde iş-eğitim programları, kampus ve üniversitede çeşitlilik, uluslararası organizasyonlarda stajlar gibi öğeleri önelemektedir. Özetle, üniversitelerin ana araştırma, yayın ve öğrenme konularında uluslararası arenada kendini geliştirmesi gerekmektedir (Tora, 1996).

29 Aralık 1999’da AB bünyesindeki bu programlara TC. Milli Eğitim Bakanlığı katılmak için başvuruda bulunmuş 2002 yılında bu süreç tamamlanmıştır (Bulut, 2005).

Eğitim Süreci

Eğitimsel eksiklerden kaynaklanan eşitsizliklerin giderilmesi, hayat boyu eğitim ve sürekli öğrenme yollarının uygulanması ile mümkündür. Sürekli öğrenme, ülke kurum ve kuruluşlar için rekabette avantajın temel anahtarı olacaktır. Tüm örgütler sürekli öğrenme yollarını uygulamalıdır. Refah artışı ve toplumda eğitim talebinin artması ile eğitim giderek ortaöğretim düzeyinde yaygınlaşmakta, öğretim süreleri uzamakla, ancak bilgi ve teknolojiye sağlanan gelişmeler giderek bu eğitim düzeylerini de işlevsizleştirmektedir (Tomul, 2002).

Türkiye’de eğitim dünyaya ve AB standartlarına uyum sağlamak amacıyla zorunlu eğitimi sekiz yıllık eğitime geçtikten sonra yapılan son değişiklikler ile örtülü olarak 12 yıllık eğitime geçmiştir (Orta öğretimin dört yıllık olması). Bu yeni coğrafya müfredatında küresel bir dünya, dünya vatandaşlığı, Avrupa Birliği ve Türkiye temaları ön plana çıkarılmıştır.

Ders Araç –Gereçleri

Ders kitap ve dergilerinin yeniden oluşturulması: Bu programda teknik bakımdan yeterli olmadığı bilinen ders kitapları ve dergiler yeniden oluşturulmaya başlanmıştır. AB standartlarında çalışma başlatılarak; öğrenci merkezli eğitim amacı ile modern ders kitapları hazırlama çalışmalarını yönlendirmek ve rehberlik etmek amacıyla, Avrupa Birliği ülkelerinde örnek ders kitabı ve öğretim programları getirilmiştir. MEB’ te yabancı ders kitapları ve öğretim programları inceleme bürosu açılmıştır. ‘Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Politikaları’ ve ‘Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Denetimi’ adlı iki ayrı doküman hazırlanmış ve kitap haline getirilmiştir. Bu kitap kapsamında yapılan çalışma George Ecker ders kitapları enstitüsü ile her branşta ders kitaplarının görsel ve eğitsel tasarımı yönünden düzenlenmesi, Tarih ve Coğrafya ders kitaplarında yer alan konuların AB politikalarına uyum sağlanması çalışmaları başlatılmıştır. Küreselleşmeyle Coğrafya teknoloji sınıflarının oluşturulması, öğretmen ve öğrencilere teknoloji kültürü kazandırılmaya çalışılmaktadır. Coğrafya sınıfları ve atölyeleri gibi bir takım fiziksel yetersizlikler ve teknik gezilerin azlığı gibi eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle yeni programda coğrafya derslerinde “coğrafya teknoloji sınıflarının” oluşturulması planlanmış ancak, gelir dağılımındaki dengesizlikler sonucu oluşan bölgeler arası gelişmişlik farkları hatta aynı yerdeki okullar arasındaki farklar teknoloji sınıflarının oluşturulmasında bir engeldir. Aslında bu teknoloji sınıfları, Coğrafya öğretimine büyük yardım sağlamanın yanında öğrenmede kalıcılığı da arttırmaktadır.

İçeriğe olan Yansımalar

Beşeri coğrafya konularını değişimi: Dünyada, bilim ve teknoloji ile birlikte, toplum ve kültür hayatında görülen değişimler; birey ve kurumlar için yeni ihtiyaçlar oluşturup yeni imkânlar sunarken, bu değişim ve gelişmelerin doğal sonucu olarak bireylerin hayatında da önemli değişiklikler olmaktadır. Bir yandan gelişen teknolojinin ortaya çıkardığı insan gücü gerekleri ile insan gücünü çalışma ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi zorunluluğu; diğer yandan, yirminci yüzyılın özellikle son çeyreğinde, daha çok gelişmekte olan ülkelerde görülen nüfus patlaması; hızla gelişen toplumsal ve kültürel hayat düzeyi ve bununla ilgili istek ve beklentilerin artması; eğitimde görülen iyileştirmelerle giderek artan demokratikleşme isteği, eğitim sistemlerinde değişim ve yenileşme hareketlerinin kaynağı olmuştur. Buna bağlı olarak coğrafya kapsamına giren özelliklerde beşeri coğrafya konularında bilginin hızla değişmesi ve artması bu dersin öğretiminin içeriğinde ve düzenlenmesinde değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Eğitim Programları – Müfredat Değişimleri

Yeni ünitelerin müfredata girmesi: Yeni müfredat programında yapılan değişiklikler ile coğrafya dersleri 9-10-11-12. sınıflarda ikişer saat olarak belirlenmiş ve zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca tüm sınıflarda iki saatlik "Küresel Ortam" adlı bir ünite eklenmiştir.

Çevre ve Toplum		Küresel Ortam
9.sınıf : 3 kazanım		3 kazanım
10.sınıf: 3 kazanım		3 kazanım
11.sınıf: 11 kazanım	(proje geliştir)	6 kazanım (proje geliştir)
12.sınıf: 11 kazanım	(proje geliştir)	9 kazanım(proje geliştir)

Genel olarak bakıldığında küreselleşmenin bir sonucu dünyada ki ülkelerin coğrafya müfredat programlarına giren bu konular AB uyum süreci kapsamında 12 yıllık eğitime örtülü olarak geçilmesiyle müfredatımızda yer almıştır. 9. ve 10. sınıflarda bilgiler öğrenciye verilir. Üst sınıflara gelindiğinde ise verilen bilginin geliştirilerek, bu bilgiyi yorumlayarak çözüm üretmesi istenir. Burada küreselleşmenin etkisi gözlenir. Çünkü küreselleşme bilgiyi bilmenin değil yorumlamanın gerektiğini ortaya koyar. Ayrıca yeni programda ara disiplinler içerisindeki coğrafya konuları afetten korunma, deprem ve çevredir.

Belirli gün ve haftalara verilen önemin artması: Son yıllarda küreselleşmenin değişen etkileri sonucu dünyada bazı konulara verilen artmıştır. Bu nedenle ilköğretim ve orta öğretim de hayvanları koruma günü, deprem bilinçlendirme günü, insan hakları haftası, orman haftası(bu hafta içerisinde üniversiteler ve çeşitli kuruluşlarda

faaliyette bulunur), turizm haftası, çevre koruma haftası, enerji tasarrufu haftası gibi etkinlikler son yıllarda önem kazanmış ve bu etkinliklerde daha çok coğrafya öğretmenleri aktif hale getirilmiştir. Lise ve üniversitelerde çevre ile ilgili panolar oluşturulmakta ve toplantılar düzenlenmektedir. Sosyal bilgiler dersinde de dünyada olduğu gibi (özellikle ABD) coğrafya konularının ilköğretim sınıflarında sosyal bilgiler dersi kapsamında işlenmesi bu ders içerisinde yer alan bilimlerin yeteri kadar kapsamlı ele alınmasını engellemektedir. Özellikle ilköğretimin birinci kademesinde bu eksiklik daha belirgindir.

Diğer

Eğitsel kulüplerin kurulması: Daha önceki yıllarda okullarda yer alan eğitsel kollar AB uyum sürecinde kulüp adı altında toplanmıştır. Böylece tüm kulüpler çeşitli örgütler ile yardımlaşma içerisine girebilir. Gezi çalışmalarında bu kuruluşlar tarafından yardımlarda bulunulabilir. Örneğin: Gezi-gözlem kulübü, turizm kulübü, sivil savunma kulübü vb. Küreselleşmenin eğitime getirmiş olduğu önemli katkılardan biri de teknolojik araç ve gereçlerdir. Bunlar; bilgisayarlar, videolar, tepegöz, dia gibi projeksiyon makineleridir. Ancak bazı durumlarda bu cihazlar amaçlarının dışında kullanılarak, fayda sağlamamaktadır. Büyük çoğunluğu görsel materyal olan bu araçların konuyu pekiştirme amacı ile kullanılması gerektiği halde, dersin bu aletlere bağımlı hale getirilmesi öğrenmeyi zorlaştırmakta ve tekdüzeleştirdiği için dersi sıkıcı hale getirmektedir.

Günümüzde yaşanan küreselleşmenin baskısı, sistemin yetersizliğini iyice açığa çıkarmaktadır. Küreselleşme bugün milli ve yerel olan her şeyi tehdit eder hale gelmiştir. 50 yıl sonra milli kültürlerin, yerel zenginliklerin güçlü bir şekilde varlığını sürdürebilmesi küresel olanla milli olanın, dengeli konfigürasyonuna bağlıdır. Öğretim kademeleri bir bayrak direğine benzetilecek olursa, bayrak direğinin üst kısmı yüksek öğretim, alt kısımları ise ilk ve orta öğretimdir. Yüksek öğretim doğası gereği, küreselleşmenin savrulma alanı içindedir. Bologna Deklarasyonu, mesleklerin mobilizasyonu, öğrenci dolaşımı, uluslar arası meslek standartları vb. etkenler bunu gerektirmektedir. Ancak ilköğretim ve orta öğretim, ulusal savunma mekanizmalarının, kültür direnç hatlarının kurulması gereken yerlerdir. Aksi bir durum 20- 30 yılda küresel olanın milli olanı yok etmesine sebep olabilir. Eğitim felsefesi temelini oluşturarak biran önce eylem planına geçmek vazgeçilmez bir önceliktir.

1. 1940' lardan beri ilk kez Milli Eğitim müfredatı uluslararası mukayese yapılarak bütünsel olarak ele alınmıştır.
2. Dünya ile uyum ve AB standartları dikkate alınmıştır.
3. Spor kültürü ve olimpiik eğitim, sağlık, çevre, rehberlik, kariyer gelişimi, girişimcilik, afet bilinci ve deprem gibi ara disiplinler derslerin içine yerleştirilmiştir.(İlköğretim ve ortaöğretimde coğrafya konuları içerisine giren ara disiplinler çevre, afet bilinci ve depremdir.)
4. Ders kitaplarının uluslararası kitap yazma standartlarına göre yeni bir bakış açısıyla hazırlanması
5. 2005 sonuna kadar internet alt yapısının tamamlanması.
6. E-portal hazırlanması ve yüz binlerce sayfa dokümanın hazır hâlde internet ortamında sunulması
7. Katı davranışçı program anlayışından ve yapılandırıcı bir yaklaşıma geçilmiştir.
8. Yapılandırıcı yaklaşım, öğrenme stilleri, çoklu zekâ, öğrenci merkezli sunuş stratejileri, otantik ölçme-değerlendirme vb konularda 20 kitapçığın hazırlanıp İnternet ortamında ve kitap olarak öğretmenlerimizin hizmetine sunulması
9. Dersler sınıf seviyelerine göre kavram analizlerine tabi tutulduğu gibi, dersler arası karşılaştırmalar da yapılmış ve tüm dersler birbirleriyle ilişkilendirilmiştir
10. Baskın lineer düşünce yerine, karşılıklı nedensellik ilkesi ve çoklu sebep-çoklu sonuç anlayışı öne çıkarılmıştır.
11. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek öğretmen merkezli olmaktan, öğrenci merkezli hale getirilmiştir
12. Ölçme değerlendirme anlayışında sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayışa geçilmiştir (Selçuk, 2005).

Bilgisayar ve internet kullanımı da oldukça yaygınlaşmaktadır. Coğrafya dersleri, yapısal özellikleri nedeniyle, eğitim teknolojilerinden yararlanmaya son derece elverişlidir. Çeşitli elektronik eğitim araçlarının coğrafya derslerinde öteden beri kullanılması kalıcı ve etkili bir öğrenmeye yardımcı olmaktadır. Son yıllarda ise İnternet, coğrafya öğretiminde sıkça kullanılan en önemli teknolojik araçlardan birisi haline gelmiştir. Bu sonsuz bilgi kaynağı olarak görülebilen olanağın işlevleriyle ilgili bazı bilgilerin paylaşılması öğretmenlerimizin coğrafya konularının öğretiminde internetten yararlanmalarına katkıda bulunacaktır.

İnternet, kuzeyde Grölland'tan güneyde en uç noktada yani Güney Kutbuna (Amundsen-Scott) kadar posta ve telefon ile ulaşılamayan alanlara kadar yayılmıştır. İnternetin Coğrafya için önemli bir veri toplama ve iletişim kaynağı olan internet geçmişte güçlükle elde edilen bilgiyi, özellikle de uluslararası istatistikleri ve diğer bilgiler ile daha önce varlığı bile bilinmeyen birçok haritayı, masamıza kadar getirmiştir. Bazı dergilerin içindeki makaleleri edinmemizi sağlamakta; iletişimi artırmıştır. İnternetin en büyük engeli dilinin İngilizce olmasıdır. Ayrıca internet yoluyla diğer ülkelerin büyük ülkeler tarafından sömürülmesi söz konusudur.

Türkiye'de İnternet akademik ortamlardan başlayarak yaygınlık kazanmıştır. Ülkemizde ilk bilgisayar ağları çalışması 1990 yılında EARN (European Academic and Research Network) ile başlamıştır. Ülkemizde ilk internet bağlantısının sağlandığı 1993 yılının Nisan ayından 1995 yılının Kasım ayına kadar yaklaşık 3 yıl süren kuruluş dönemi olarak adlandırılan süreçte üniversite öğrencileri ve öğretim üyelerinin yanı sıra Türkiye'de 500'den fazla kurum ve kuruluş internet olanaklarından yararlanmışlardır.

Eğitim kurumları için internet, büyük bir kütüphane, iletişim, ortak çalışma ve paylaşma ortamıdır. Bu nedenle bilgi aktarma, bilgi arama ve bilgi geliştirme aracı olarak dünya üzerinde yaygın bir kullanıma sahiptir. İnternetin her geçen gün gösterdiği gelişim internetten yararlanma olanaklarının giderek artacağına kanıttır. İnternetin günümüzde eğitim alanında kullanılan olanakları şöyle sıralanabilir. Çeşitli ansiklopediler, eğitim, kültür, sanat etkinlikleri, hava durumu vb. bilgilere ya da bilgi kaynaklarına internetten kolaylıkla ulaşılabilmektedir. Kullanıcılar, internet aracılığı ile alış veriş yapılabilen internet sitelerinden coğrafya içerikli kitap, atlas, VCD, DVD vb. siparişler vererek kolaylıkla yardımcı ders araç gereci temin edebilmektedirler. İnternet aracılığı ile iletişim çok kolaylaşmıştır. E-Posta ile anında haberleşmek mümkün hale gelmiştir. Sohbet ve tartışma odalarının yanı sıra haber gruplarına üye olunarak, çeşitli hizmetlerden kolaylıkla yararlanabilmektedir. Buna en güzel örnek Yahoo Gruptaki Coğrafya Mail Grubu verilebilir. Öğretmenler meslektaşları ile Türkiye' de dünyada gördükleri yerleri ve yaşadıkları deneyimleri paylaşırlar. Ayrıca internet ortamında kullanıcılar için birçok oyun bulunmaktadır. Özellikle öğrenciler için tasarlanmış bazı sitelerde, Coğrafya konuları ile ilgili etkileşimli uygulama örnekleri bulunmaktadır.

İnternet, kullanıcılara çok geniş biçimde bilgiye erişim olanakları sağlamaktadır. İnternet erişimi ile çok sayıda bilgiye basit ve hızlı bir şekilde ulaşmak mümkündür. Web sayfaları; yazı, fotoğraf, ses, video ve animasyon gibi farklı özelliklerdeki verileri sunma ve bu tür verilere ulaşmanın en kolay yoludur. Bu tür verilere ulaşıldığında, bunlar bilgisayara kaydedebilir daha sonra internete bağlı olmaya gerek kalmadan da bu dosyalar açılarak incelenebilmektedir. Görüntülenebilen belge formatındaki veriler için de aynı işlem yapılabileceği gibi bilgisayara bağlı bir yazıcıdan kâğıda döküm de alınabilir. Zamanla internet gezintilerinde kaydedilen bilgi ve belgelerden bir arşiv oluşturulması çok yararlı olmaktadır. Örneğin; çeşitli haritalar, fotoğraflar vb belgenin değerlendirilmesiyle derslerde kullanılacak ilgi çekici bir slayt sunusu (power point sunusu) hazırlanabilir. Ayrıca elde edilen bir tablo, harita, metin, fotoğraf vb materyalin yazıcıdan bir kopyası alınarak fotokopi ile bu materyaller asetata aktarılabilir. Böylece derslerde kullanılacak bir asetat arşiv oluşturulabilir.

Web sayfalarında yapılan gezintilerde, konuların öğretiminde ilgi çekici ve yararlı olmaktadır. Zamanla, bu konuda iyi bir adres listesi elde biriktirilmelidir. Müfredatların içeriği gözden geçirilerek hangi web adreslerinin hangi konuların işlenmesi sırasında yararlı olacağına belirlenmesi de önem taşımaktadır. Böylece bir sonraki ders için öğrencilere incelemeleri için bazı web adresleri duyurulabilir. İçeriği öğretmen tarafından incelenen web sitelerindeki bilgilerden öğrencilerin yararlanarak çözebilecekleri bir problem ödev olarak verilebilir. Öğrencilere tanıtılacak web adreslerinin öğretmen tarafından, mutlaka daha önce incelenmesi yararlı olacaktır. Sitenin tüm sayfalarının önceden incelenmesi, site haritasının anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Böylece önerilen sayfaları kullanma konusunda öğrencilerin karşılaştıkları problemler, öğretmen tarafından kolayca çözülebilecektir (Çalışkan, 2005).

2003 yılında E-Dönüşüm Türkiye Projesi kapsamında 18 Mart 2004 tarihinde MEB EGİTEK (Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) tarafından yapılan açıklamaya göre, MEB'e bağlı 17800 eğitim kurumunda ADSL bağlantısı yapılan okul sayısının Nisan ayında 4.000'e ulaşacağı, yılsonuna kadar ise 20 bin okula ulaşılmasının planlandığı ifade edilmektedir. Türkiye genelindeki 60 bin okuldan bilgisayar sahibi olan 42 bin 500 okulun tamamına ise 2005 yılı sonuna kadar internet bağlantısı kurulmasının hedeflendiği belirtilmektedir. Yeni hazırlanan programlar eğitim teknolojileri ile bütünleşerek, içeriğinde bilgi teknolojilerinin kullanımını öngören bir yapıda

olursa, yıllardır biriken sorunlar rasyonel bir şekilde çözüme kavuşturulmuş olacaktır. Bu proje kapsamında müfredat programında yeniliklere gidilmiştir (Bayrakçı, 2005).

YÜKSEKÖĞRETİMDE COĞRAFYA EĞİTİMİ

Ülkemiz yüksek öğretiminin gündemine küreselleşen dünyanın bir getirisi olarak zel üniversiteler girmiştir. Beraberinde artan rekabet ortamı eğitimde kaliteyi getirmiştir. Bu özel üniversitelerin öğrenci sayısı, 20.176 olup, genel nüfusa oranı % 03'tür. Devlet üniversitelerindeki öğrenci sayısı, 1.295.639 olup, genel nüfusa oranı ise yaklaşık olarak % 2 civarındadır. Küreselleşen dünyada birçok farklı disiplinlere özgü bilgileri edinme kaçınılmaz bir zorunluluk olmuştur. Bu yaklaşım beraberinde Coğrafya ile bağlantısı olmayan birçok üniversite eğitimi alanında Coğrafya içerikli dersleri de getirmiştir. Üniversitelerin

Müstakil Coğrafya eğitimi verilen fakülteler:

Eğitim Fakülteleri

Orman Fakülteleri

Su Ürünleri Fakülteleri

Peyzaj Mimarlığı

Hidroloji Mühendisleri

Jeoloji Mühendisleri

Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri

Coğrafya içerikli derslerin yoğun olduğu fakülteler ise:

İktisat Fakülteleri (*Doğal Kaynaklar ve Çevre Ekonomisi*)

Uluslar Arası İlişkiler (*Çevre Dersi*)

İlahiyat Fakülteleri (*Çevre ve Din*)

Hukuk Fakülteleri (*Eski Eserler Hukuku*)

Eczacılık Fakülteler (*Klinik Toksikoloji*)

Ülkemizde Coğrafya ve Coğrafya eğitimi veren toplam 17 üniversite bünyesinde, 19 farklı Coğrafya Bölümü vardır. Türkiye üniversitelerinde yılda 950 kişi müstakil coğrafya eğitimi alanlar ordusuna katılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küresel kültürün oluşum sürecinde olması bir birinden çok farklı görüşlerin ve öngörülerin bir arada bulunması sonucunu doğurur. Fakat buna rağmen küresel kültür üzerinde ortak noktalardan hareketle "global kültür, bolluk yaratan ürün yelpazesi, etnik yapılı yerel motifler ve bunların oluşturduğu genel insani değer ve ilgilerin bir arada bulunduğu, bütün bunların gelişen iletişim sistemleri ile bağlantılı olduğu yeni bir düzeni anlatmaktadır (Smith, 1993).

Küreselleşme, bağımsız, güçlü, sorun çözen, girişimci, risk alabilen bireyler gerektirmektedir. Bu yapılanma içinde öğrenmeyi öğrenme, takımla ve işbirliği içinde öğrenme gibi yöntemlerin özel bir önemi ve yeri vardır. Özellikle eğitimsel yoksunluk içinde bulunanların saptanması, tanımlanması ve içinde buldukları yoksulluktan kurtulabilmeleri için çeşitli yeni ve özgün yetişkin eğitimi yöntem ve uygulamalarına gereksinim vardır. Küreselleşme, eğitimin özellikle ülkemizde giderek ilköğretimden ortaöğretim düzeyinde yaygınlaşmasına, öğretim süresinin uzamasına, yüksek öğretimin önem kazanmasına yol açmaktadır. Yüksek öğretim uygulamaları küreselleşme ile birlikte giderek öğretimsel mekân olarak derslikten, okuldan uzaklaşarak işyerine, eve, bilgisayara ve internet ortamına doğru kaymaktadır. Öğrenciler zamandan ve mekândan bağımsız olarak öğrenme fırsatlarını seçmektedirler. Öğrenciler arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle, dışarıdaki ilgili alan uzmanlarıyla ve değişik bilgi kaynaklarıyla kendi istediği zamanda sadece programlanmış sınıf ve ders zamanlarında değil- internet olanaklarını kullanarak iletişim kurarlar. Küresel dünyada ve okulda bireyler için bireysel öğrenme hızlarına önem kazanır. Kısacası birey önemlidir. Bunun için öncelikle küresel eğitim olanaklarından yararlanamayan birey ve kesimler iyice belirlenmelidir. Öğrenmenin küreselleşmesi, bilginin daha kolay kullanımı ve dağılımını sağlar, mesajların bireyselleşmesine neden olur.

Küreselleşmeyle bilgi piyasasının egemen olacağından, "ötekiler" için de büyük tehlikeler taşımaktadır. Bu da beraberinde işsizler, düşük gelir grubunda bulunanlar için eğitim hizmetlerini uygulamak ve destekleyip,

bölgesel ve yöresel farklılıkları minimuma indirmek, cinsiyet olarak, bayanlara yönelik eğitimi arttırmak, yaşlılar için özel eğitim, toplumsal ve psikolojik hizmetler sunan kurumlar oluşturmak ve sayılarını arttırmak gerekmektedir.

Küreselleşmenin getirdiği hızlı değişim rüzgârlarının Coğrafya'nın güncellenmesi ve öğretmenler ve öğrenciler için kılavuz kitapların hazırlanması büyük yarar sağlayacaktır. Bu uygulama ile kılavuz kitaplar hızla değişen ve gelişen dünyada günceli izlemeye zorlanan öğretmenlerimizi günceli izlemeye teşvik etmiş ve içeriğinde yer alacak yönlendirmelerle de araştırmaya sevk edici bir amaç üstlenebilecektir. Bu çalışmalar CD haline getirilmesi ya da interaktif çalışmalarla derse ve araştırmaya olan ilginin daha fazla artırılması mümkün olabilecektir.

KAYNAKÇA

Akçay C. (2003). Küreselleşme, "Eğitimsel Yoksunluk ve Yetişkin Eğitimi" Milli Eğitim Dergisi sayı, YAZ 2003, Sayı:159, ISSN 1302-5600, Ankara.

Bayrakçı M. (2005). Milli Eğitim Dergisi, "Avrupa Birliği ve Türkiye Eğitim Politikalarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri", s:167.

Bulut M. (2004). "Avrupa Birliği Eğitim Programları", İstanbul Ticaret Odası, Yayın no:2004-64.

Çalışkan V. (2005). Altas Dergisi, "İlköğretim ve Ortaöğretimde Coğrafya Derslerinde Bilgisayar Kullanımı", <http://www.atlasharita.com/linkler/00103>

Çalık T., Sezgin F. (2005). "Bilgi, Toplum ve Eğitim" Kastamonu Eğitim Dergisi c:13, no:1.

Çelik V., Gömleksiz M. N. (2000). "A Critical Examination of Globalization and its Effects on Education." Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:10, Sayı: 2. Temmuz 2002.

Debesse M., Mialaret G. (1974). Traite'des Sciences Pedagogiques. P.U.F. Paris, s. 258.

Doğan E. (2002). "Eğitimde Küreselleşme" Eğitim Araştırmaları. Ocak 2002 Sayı:6 s:91; UNESCO, 1996'dan alıntı Ertürk M., Girgin M. (2005). "Standartları Bakımından Coğrafya Müfredat Programlarının Karşılaştırması" Doğu Coğrafya Dergisi, Erzurum, sy:221-230.

Featherstone M. (1996). "Postmodernizm ve Tüketim Kültürü", Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Genç Z. (2003). "Küreselleşmenin Eğitime Etkileri", Atatürk Üniversitesi, s:1, sy:47-55.

İlgar R., Güleç H. (2003). "Küreselleşme ve Kültür etkileşimi", I.Ulusal Erciyes Sempozyumu, 23-25 Ekim 2003, Erciyes/Kayseri.

Lytard J.F. (1994). Postmodern Durum. Vadi Yayınları, (İngilizce'den Çeviren: Ahmet Çiğdem), Ankara.

Oktik N. (2002). "Globalleşme ve Yüksek Öğrenim", Elife, D. "Eğitimde Küreselleşme", Eğitim Araştırmaları, s. 6, sy:87-98.

ÖSYM (2004). 2004 Yüksek Öğretim Öğrenci Kontenjanları, ÖSYM Yayınları, no:2004-6, Ankara.

Selçuk Z. (2005). "Küreselleşme ve Eğitim" Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Web Sitesi, www.ttkb.gov.tr

Smith A. (1993). "Towards a Global Culture?", Global Culture, Edit; M. Featherstone, Sage Publications, London.

Tomul E. (2002). "Küreselleşme ve Eğitim Eşitsizlikleri." Eğitim Araştırmaları, Anı Yayıncılık, Ocak 2002 Sayı:6, Ankara.

Tora B. (1996). Educating a Globally Prepared Work Force In Liberal Education, NY., s: 12-20.

Tümertekin E., Özgüç N. (1999)."Ekonomik Coğrafya Küreselleşme ve Kalkınma" Çantay kitapevi, İstanbul, sy:72-79.

UNFPA (2002). State of World Population UNICEF. Statistical Data.

Yılmaz A. (2005). "Eğitim Yönetiminde Bilgisayardan Faydalanmanın Avantajları ve Dezavantajları"Milli Eğitim Dergisi sayı:166, sy:73-81.

Yurdabakan İ. (2002). "Küreselleşme Konusundaki Yaklaşımlar ve Eğitim." Eğitim Araştırmaları. Ocak Sayı:6.